

همایش سازمان اقتصاد اسلامی و صندوق های قرض الحسنه کشور برگزار شد:

با موضوع تعامل صندوق های قرض الحسنه و دولت

گردهمایی مدیران صندوق‌های قرض‌الحسنه با حضور جمعی از مقامات و مسؤولان بخش های خصوصی دولتی از جمله رئیس دفتر مقام معظم رهبری، نماینده ولی فقیه، مشاور رهبر در امور بین‌الملل، مشاور رئیس جمهور در امور اصناف، رئیس کل بانک مرکزی، نایب رئیس هیأت مدیره سازمان اقتصاد اسلامی، روسای اتاق‌های بازرگانی ایران و تهران و جمعی دیگر از صاحب‌نظران این عرصه در محل مدرسه عالی شهید مطهری برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی اتاق ایران؛ «دکتر محمد نهاوندیان» رئیس اتاق ایران در سخنانی در این همایش تصریح کرد: قرض‌الحسنه به عنوان یک نهاد بسیار ارزشمند دینی گرچه یک هویت اقتصادی دارد، اما در عین حال یک امر عبادی است و اثرگذاری آن به عنوان یک کیفیت رفتاری اقتصادی در مجموعه اقتصاد کشور قابل بررسی است.

وی با مطرح کردن این سؤال «کسی که به فعل قرض الحسنه مبادرت می‌ورزد آیا باید نیت عبادی داشته باشد یا خیر؟» خاطرنشان کرد: این‌که در یک اقتصاد، معاملات منطبق بر شرع باشد یا خیر، چه نیت عبادی باشد و چه نه باشد اثر وضعی دارد؛ ربا ویرانگر است و قرض الحسنه آبادگر این آثار وضعی مترتب است، فارغ از نیت آن.

وی افزود: تجربه نشان می‌دهد که احکام اقتصاد اسلامی با رهنمودهایی که سرچشمه وحی به ما نشان داده، موفق‌تر عمل کرده است.

نهاوندیان گفت: در جریان بحران اقتصاد جهانی فقط در مدت یک سال حدود ۵۰ هزار میلیارد دلار دارایی مردم عمدتاً به سبب نحوه معاملات بانکی ربوی از بین رفت و صدها بانک ورشکسته شدند. این در حالی است که در همین سال‌ها عملیات بانک‌داری اسلامی که در بسیاری کشورها گسترش یافته است با نرخ ۱۵ درصد رشد کرد.

به گفته رئیس اتاق ایران، هزاران مؤسسه در کشورهای اسلامی و غیراسلامی ایجاد شده‌اند که معاملات خود را مبتنی بر دارایی واقعی انجام می‌دهند و معامله واقعی اتفاق می‌افتد، لذا تأمین مالی مبتنی بر اهداف فقهی صورت می‌گیرد.

وی خاطرنشان کرد: اگر مرتباً کاری که در بخش مسکن اقتصاد آمریکا انجام شد تکرار شود، به شکست منجر می‌شود.

وی ادامه داد: قطعاً تجربه بشری نشان می‌دهد که احکام منادی فقه، جامعه را از سلامت اقتصادی برخوردار می کند.

به گفته وی، نهاد قرض‌الحسنه با تاریخ ۵۰ ساله که به صورت متشکل شکل گرفته است و صندوق‌های قرض‌الحسنه، تجربه بسیار موفق و روشنی‌بخش در اقتصاد ما بوده است.

وی اظهار کرد: در یکی دو سال اخیر تصمیمات خوبی در شورای پول و اعتبار و بانک مرکزی گرفته شده است، اما در برخی مراکز با نگاهی نامهربانانه به صندوق‌ها نگریسته شد، این در حالی است که صندوق‌هایی که با نیت خیر ایجاد شده بودند سالم‌ترین کارنامه عملکردی و کمترین تخلف را داشتند.

وی یادآور شد: متأسفانه برخی نهادها با سو استفاده از نام «قرض‌الحسنه» وجوهی را از مردم گرفته و در بعضی موارد مشکلات جدی ایجاد کرده بودند که با توجه شورای پول و اعتبار و با همکاری بانک مرکزی تصمیم گرفته شد برای عمل به وظیفه نظارتی بانک مرکزی کار صندوق‌های قرض‌الحسنه را به خود آنها واگذار کنیم و بانک مرکزی به سایر وظایف خود بپردازد و تنها به عملکرد برخی صندوق‌ها که بهره‌های بالای ۲۰ درصد از مردم می‌گرفتند نظارت شود.

وی گفت: تجربه نشان داده است که سوءظنی که نسبت به صندوق‌های قرض‌الحسنه وجود داشت بسیار بی‌پایه بود و اگر از این سرمایه عظیم مردمی و دینی استفاده شود، بسیاری از مشکلات اجتماعی به کمک خود مردم برطرف می‌شود.

نهاوندیان اذعان کرد: برای گسترش سنت قرض‌الحسنه حتماً باید روی نیت قرض الحسنه به عنوان یک «فعل عبادی» تأکید کنیم.

به گفته وی، گرچه جنس قرض‌الحسنه، کار اقتصادی است، اما فعل آن باید با نیت عبادی صورت بگیرد، زیرا برای گسترش فعل قرض‌الحسنه باید از راه تقویت روحیه اسلام خواهی و مشوق‌های عبادی وارد شویم.

عضو شورای پول و اعتبار در ادامه گفت: در این‌که برخی بانک‌ها در تبلیغات گسترده و هزینه‌های میلیاردی برای جوایز و لاتاری تبلیغ می‌کنند، باید بازنگری

جدی شود.

وی گفت: باید بررسی شود که آیا بانک‌ها از محل حاصل از سپرده‌ها درآمد کسب کرده‌اند یا خیر؟ اگر کسب کرده‌اند با چه مجوزی و اگر نکرده‌اند چطور چنین هزینه‌ای برای تبلیغ و جوایز می‌شود؟

وی با بیان این سؤال که «چه دلیلی دارد که از هزار نفر یک نفر منتفع شود و ۹۹۹ نفر نشوند؟» تأکید کرد: تشویق قرض‌الحسنه با حرکت فرهنگی عظیم و با نیت عبادی و نیت خیر باید انجام شود.

وی با اشاره به «سال کار مضاعف و همت مضاعف» گفت: در این سال تمام نشانه‌های اقتصادی این است که برای درآمد بیشتر باید کار بیشتر کنیم، لذا قرعه‌کشی و پخش جایزه به شیوه‌های شبیه لاتاری مبتنی بر نگاه حاکی از تلاش نیست.

رئیس اتاق ایران تأکید کرد: اگر برکت مقرر در قرض‌الحسنه را دنبال کنیم، اصل آن همان نیت خیر است و هر کس در این نهضت صندوق‌ها خدمت می‌کند باید خود را سرباز این کاروان خیرخواهی بداند. هر کدام ما باید خود را پیام‌آور برکات اسلامی با نیت خداجویانه بدانیم و تجلی این کار تماس فرهنگ و اقتصاد است.

– جنس قرض‌الحسنه سود معنوی است

«**یحیی آل اسحاق**» رئیس اتاق تهران نیز با اشاره به موضوع قرض‌الحسنه در حوزه‌های دینی، اجتماعی و سیاسی گفت: مقام معظم رهبری به اصل و ضرورت حرکت قرض‌الحسنه تأکید کرده است و باید این روند ادامه پیدا کند.

وی افزود: باید موانع، فرصت‌ها و روش‌ها برای ادامه مسیر قرض‌الحسنه بررسی شود و اگر روند گذشته را درست تحلیل کنیم می‌توانیم راهگشای آینده باشیم.

آل اسحاق تصریح کرد: اختلاف بین مفهوم بانک و قرض‌الحسنه همچنان وجود دارد. جنس بانک با قرض‌الحسنه تفاوت دارد و اگر این دو جنس را درست ارزیابی نکنیم، دچار چالش می‌شویم.

وی افزود: بانک یک واحد اقتصادی برای بهره‌مندی از سود است و بانکی که سود ندهد بانک نیست، اما جنس قرض‌الحسنه از نوع سود معنوی است. حتی عنوان «بانک اسلامی» با مفهوم قرض‌الحسنه متفاوت است، زیرا جنس آن بانکی است.

رئیس اتاق تهران با اشاره به فعالیت جریاناتی با عنوان قرض الحسنه بدون هیچ نظم و قانونمندی گفت: این نهادها بدون هیچ نظارتی سود هنگفتی را کسب می‌کنند و از مسیر قرض‌الحسنه دور هستند.

وی با تأکید بر فرهنگ‌سازی در امر قرض الحسنه تصریح کرد: صندوق‌های قرض‌الحسنه باید به دنبال منابع جدیدی باشند و امکان استفاده از منابع قرض‌الحسنه‌ای که در اختیار نهادها و سازمان‌ها وجود دارد، ایجاد شود.

آل اسحاق در ادامه یادآور شد: رشد صندوق‌های قرض‌الحسنه بدون منابع جدید امکان پذیر نیست.

– صندوق‌های قرض‌الحسنه، پایگاه‌های خودجوش

«**علا میرمحمدصادقی**» نایب رئیس هیأت مدیره سازمان اقتصاد اسلامی ایران نیز با تأکید بر اهمیت اصل وجود صندوق‌های قرض‌الحسنه یاد و خاطره درگذشتگان عرصه قرض‌الحسنه کشور را گرامی داشت.

وی افزود: صندوق‌های قرض‌الحسنه پایگاه‌های خودجوشی هستند که از حدود ۴۵ سال پیش در کشور فعال بوده‌اند و پس از پیروزی انقلاب اسلامی، صندوق‌های قرض‌الحسنه تحت عنوان «سازمان اقتصاد اسلامی» به فعالیت خود ادامه دادند.

میرمحمدصادقی با اشاره به عملکرد صندوق‌های قرض‌الحسنه و تعامل آن با بانک مرکزی، یادآور شد: ریاست فعلی بانک مرکزی تعامل خوبی با صندوق‌های قرض‌الحسنه دارد.

وی با اشاره به «تثبیت قانون بازار غیرمتشکل پولی» گفت: صندوق‌های قرض‌الحسنه به ۱۳ ماده اجرایی این قانون ایراداتی گرفتند که با تعامل با بانک مرکزی جلساتی برای بررسی این مواد برگزار شد.

میرمحمدصادقی تصریح کرد: طی توافقاتی که صورت گرفته است، تعدادی از سهام سازمان اقتصاد اسلامی به صندوق‌های قرض‌الحسنه واگذار خواهد شد.

نایب رئیس اتاق ایران در ادامه گفت: صندوق‌های قرض‌الحسنه در تلاش هستند که در صورت بروز هر تخلفی با همکاری یک دیگر مشکل را رفع کنند تا نیازی به دخالت بانک مرکزی و یا نیروی انتظامی وجود نداشته باشد.

«**آیت الله غیوری**» نماینده ولی فقیه در این مراسم گفت: مسؤولان باید بتوانند مسأله قرض‌الحسنه را احیا کنند و هرچه در آن قدم‌های شایسته‌ای برداشته شود و به بهترین شکل اداره شوند، کمک به مردم است.

وی افزود: صندوق‌های قرضه‌الحسنه دستشان در دست خداست، زیرا توان خود را در راه خدا صرف کرده و به افراد ناتوان رسیدگی می‌کنند.

غیوری تأکید کرد: هرچه به این صندوق‌ها کمک شود، مفیدتر خواهد بود و نباید در مورد آنها کوتاهی شود.

– امیدواریم سازمان اقتصاد اسلامی به بزرگ‌ترین بانک قرض‌الحسنه در جهان اسلام تبدیل شود

«**دکتر محمود بهمنی**» رئیس کل بانک مرکزی نیز بیان کرد: بحث قرض‌الحسنه ریشه در آیات قرآن دارد و وقتی ما قرض می‌دهیم که قرار است پاداش آن را از خداوند بگیریم، اضافه دریافت کردن معنا و مفهوم ندارد.

وی افزود: از آرزوهای من تبدیل کشور به قرض‌الحسنه بوده است و اگر روزی بتوانیم تورم کشور را به حدود ۴ تا ۵ درصد برسانیم، اعلام خواهیم کرد که تمامی تسهیلات بانکی، قرض‌الحسنه خواهد بود.

بهمنی توضیح داد: ما آن‌چه را که زیر پوشش سازمان اقتصاد اسلامی است پذیرفته‌ایم و نظارت آن را نیز به خود سازمان واگذار کرده‌ایم و امیدوار هستیم سازمان اقتصاد اسلامی روزی به بزرگ‌ترین بانک قرض‌الحسنه در جهان اسلام تبدیل شود.

وی عنوان کرد: ما به هیچ عنوان فکر نمی‌کنیم که دولت باید بانک قرض‌الحسنه ایجاد کند و قرض‌الحسنه باید به دست بخش خصوصی سپرده شود که تجربه و آزمون خود را نیز پس داده‌اند.

رئیس کل بانک مرکزی تصریح کرد: وقتی سازمان اقتصاد اسلامی هست، کنترل و نظارت ما بر صندوق‌های قرض‌الحسنه

مفهوم نخواهد داشت.

وی یادآور شد: اعتقاد ما این است که قرض تنها به عنوان قرض باید پرداخت شود و ما همه گونه حمایت از سازمان اقتصاد اسلامی و صندوق‌های قرض‌الحسنه تحت پوشش آن را خواهیم داشت و هرچه تعداد آن‌ها بیشتر باشد، مفیدتر خواهد بود.

بهمنی خاطرنشان کرد: اگر تورم در یک سال و نیم گذشته تک رقمی شده است یکی از علل اصلی آن ساماندهی بازار غیر متشکل پولی بوده است.

وی ادامه داد: منابع قرض الحسنه خلق پول نمی‌کند و مشکل امروز آمریکا و اروپا نیز همین مساله بهره است و ما در بانک‌داری بدون ربا می‌گوییم پول باید به سرمایه تبدیل شود و به سرمایه سود تعلق بگیرد، نه پول و اضافه شدن بر پول، ربا است.

بهمنی بیان کرد: ما می‌گوییم نسبت پول به بانک مانند آب پشت سد است که اگر بدون کنترل و نظارت رها شود، تبدیل به سیل خواهد شد و پول نیز اگر بدون نظارت و هدایت مصرف شود، آثار زیان‌باری خواهد داشت.

رئیس کل بانک مرکزی توضیح داد: در طول ۲ سال گذشته توان خود را بر کنترل و مصرف منابع گذاشتیم که معنی آن بانکداری اسلامی است و امیدوار هستیم به درجه نهایی خود برسد و بانک‌داری اسلامی را به جهانیان بدهیم.

بهمنی تأکید کرد: علت آسیب ندیدن ما از بحران غرب نیز همین بود و حتی ما شاهد این مسأله بودیم که IDB در دوران بحران سود بیشتری داشت.

وی عنوان کرد: ما در سیستم بانکی خود ۲۷ هزار میلیارد ریال به منابع قرض‌الحسنه اختصاص داده‌ایم که این مبلغ در ۲ سال پیش ۳۹ درصد مبلغ فعلی بود و باید توجه داشت که بهترین راه ایجاد اشتغال نیز رشد صندوق‌های قرض‌الحسنه است.

رئیس کل بانک مرکزی اضافه کرد: ما قصد فشار آوردن به صندوق‌های قرض‌الحسنه را نداریم، اما تأکید داریم که صندوقی نباشد که قرض بدهد و سود دریافت کند و حتی این که به میزان تورم هم اضافه شود، درست نیست و ربوی محسوب می‌شود.

– جهت گیری صندوق‌های قرض‌الحسنه در خط امام و رهبری است

«**دکتر علی‌اکبر ولایتی**» مشاور مقام رهبری در امور بین‌الملل نیز با بیان این مطلب که «موضوع قرض‌الحسنه نیاز نیازمندان را برطرف می‌کند» تصریح کرد: فلسفه صندوق‌های قرض‌الحسنه این است که مردم گرفتار در جامعه اسلامی از عطای افراد خیر بهره‌مند می‌شوند.

وی افزود: در جوامع اسلامی به طور عام و در جوامع شیعی به طور خاص، امر قرض‌الحسنه ویژگی‌های دیگری هم دارند. امر کمک به همنوع یک امر انسانی است، به طوری که این امر در پیروان سایر مذاهب هم وجود دارد، اما متعالی‌ترین آن در جامعه اسلامی و جوامعی با حاکمیت تشیع ملاحظه می‌شود.

وی با اشاره به بنیادهای خیریه در جوامع غربی مانند بنیاد راکفلر در آمریکا گفت: سیاست‌های جاری حکومت ایالت متحده بر چگونگی رفتار گردانندگان این بنیاد نظارت می‌کند و چنانچه مغایر با سیاست‌های حکومتی آنها باشد، این بنیادها استناد به ظلم می‌کنند.

وی در همین زمینه ادامه داد: این در حالی است که مقاصد دیگر در این قرض دادن نباید سهیم شود و اگر اخلاص در این کار نباشد، ارزش ندارد.

وی به نقش صندوق‌های قرض‌الحسنه در جوامع اسلامی مانند ایران اشاره و خاطرنشان کرد: در دوران مبارزه بسیاری از خانواده‌ها که سرپرستان آنها اسیر بودند، صندوق‌های قرض‌الحسنه نقش بسیار اساسی در زندگی کسانی که برای حاکمیت نظام در کشور مبارزه می‌کردند، داشت.

به گفته ولایتی، این صندوق‌ها از نیت خیر افراد خیّر و جهت‌دار به لحاظ سیاسی شکل گرفته است و در آن برهه زمانی، کمک به افراد نیازمند با اولویت قائل شدن به کسانی که برای مبارزه علیه دشمنان نظام تلاش می‌کردند، صورت می‌گرفت.

وی با اشاره به «تفکرات و گرایشات سیاسی بسیار مثبت و تأثیرگذار مسؤولان صندوق‌ها» گفت: بدون چنین عقبه اقتصادی، امکان مبارزه درست و چنین کاری نبود.

به گفته مشاور مقام رهبری در امور بین‌الملل از زمان امام راحل (ره) تاکنون جهت گیری کلیه صندوق‌های قرض الحسنه در خط امام و اکنون در خط رهبری بوده و این بسیار مهم است.

وی هم‌چنین با اشاره به «صدور قطعنامه علیه ایران با پرچم‌داری آمریکا» تصریح کرد: فشارها از همه جانب بر جهان اسلام به طور عام و بر جمهوری اسلامی ایران به طور خاص وارد می‌شود و این بار این قطعنامه با پرچم‌داری خود آمریکا صادر شده است.

وی اظهار کرد: بسیاری از مسلمانان جهان، ایران را وطن اسلامی خود می‌دانند و این کشور در مقابل تمامیت استکبار ایستاده است و مجموعه منسجم در درون ایران که چنین کار ارزشمند مالی را برعهده دارند، نقش مهمی در این برهه می‌توانند داشته باشند.

– حفظ حرمت و سلامت صندوق‌های قرض‌الحسنه

«**حبیب‌الله عسگراولادی**» نماینده امام (ره) در کمیته امداد امام خمینی نیز با تأکید بر لزوم حل مشکل مردم از طریق صندوق‌های قرض الحسنه خواستار توجه به آینده تسهیلات گیرنده شد.

وی افزود: در صندوق‌های قرض‌الحسنه باید مشکلات مومنان را به گونه‌ای از بین ببریم که بتواند مسیر زندگی خود را ادامه دهد.

عسگراولادی بر حفظ حرمت و سلامت صندوق‌های قرض‌الحسنه تأکید کرد.

– هدف دیگر قرض الحسنه انسان سازی است

« **مهندس علی‌نقی خاموشی**» رئیس سابق اتاق ایران نیز گفت: تمام بحث ما در مورد صندوق‌های قرض‌الحسنه برطرف کردن احتیاجات معدود کسانی است که نیازمند هستند، اما اگر عمیق‌تر نگاه کنیم متوجه می‌شویم که این تنها یک بعد از مساله است.

وی افزود: اسلام بعد دیگری نیز در نظر گرفته و آن انسان سازی است و سازمان اقتصاد اسلامی باید با کمک صندوق‌های قرض‌الحسنه این اقلام مخلصانه که از روز اول برای صندوق‌ها اعلام شد و آن تهییج مردم به دادن درصدی از اموال خود به صندوق‌های قرض‌الحسنه بود را رواج دهند.

خاموشی تأکید کرد: همچنین باید توجه داشت که قرض‌الحسنه از مساجد آغاز شد و اکنون باید آن را به مساجد بازگردانیم که نشان می‌دهد پول در این مکان بدون انتظارات اقتصادی است.

همچنین در پایان این مراسم قطعنامه‌ای در راستای توسعه و هماهنگی بیشتر صندوق‌های قرض‌الحسنه کشور صادر شد.

برای چاپ مقالات خود با ما تماس بگیرید
تلفن و نمابر: ۸۸۳۰۸۳۳۳
editorial@iccim.ir